

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Διαδικασία επιλογής υποψηφίων δικαστών και γενικών εισαγγελέων για το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποψηφίων δικαστών για το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων Αντικείμενο του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η καθιέρωση διαδικασίας επιλογής των προσώπων που καλείται να προτείνει η Ελληνική Δημοκρατία για διορισμό τους, ως μελών στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η θέσπιση της διαδικασίας αυτής κρίνεται αναγκαία προκειμένου να εμπλουτισθεί η μέχρι σήμερα κρατούσα πρακτική με χρήσιμα στοιχεία αντλούμενα τόσο από παρεμφερείς διαδικασίες που προβλέπονται στην Ελλάδα όσο και από τις αντίστοιχες διαδικασίες που προβλέπονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πράγματι, παρά τις επιμέρους διαφορές που υφίστανται μεταξύ των κρατών - μελών, σε εθνικό επίπεδο διαγράφεται γενικώς μια διττή τάση, η οποία αποσκοπεί στην επιλογή του καταλληλότερου υποψηφίου μέσα από τον ευρύτερο δυνατό κύκλο ενδιαφερομένων.

Πρώτον, επιδιώκεται η διασφάλιση υψηλού βαθμού δημοσιότητας και διαφάνειας της διαδικασίας, η οποία επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της δημοσίευσης πρόσκλησης υποβολής υποψηφιοτήτων από τους ενδιαφερομένους που πληρούν τις απαιτούμενες και εκ των προτέρων καθοριζόμενες προϋποθέσεις.

Δεύτερον, επιδιώκεται η διασφάλιση εξειδικευμένης αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων, η οποία επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της συμμετοχής στη διαδικασία ενός συμβουλευτικού οργάνου που βρίσκεται κατά τεκμήριο, χάρη στη σύνθεσή του, σε ευχερέστερη θέση να εξετάσει τις υποψηφιότητες και να υποβάλει τεκμηριωμένη γνώμη προς το αποφασίζον όργανο.

Ειδικά ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, οι σχετικές διαδικασίες που εσχάτως έχουν προβλεφθεί και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ακολουθούν την ίδια κατεύθυνση.

Συγκεκριμένα, για τον διορισμό των δικαστών που απαρτίζουν το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ιδρύθηκε με απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 2ας Νοεμβρίου 2004 και αποτελεί το κατώτερο ιεραρχικά δικαιοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προβλέπεται η συγκρότηση επιτροπής η οποία αποτελείται από επτά προσωπικότητες που επιλέγονται μεταξύ των πρώην μελών του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου και νομομαθών αναγνωρισμένου κύρους. Η επιτροπή εκφέρει γνώμη όσον αφορά την επάρκεια των υποψηφίων για την άσκηση των καθηκόντων του δικαστή του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης και συνοδεύει τη γνώμη αυτή με κατάλογο υποψηφίων οι οποίοι διαθέτουν την πλέον κατάλληλη υψηλού επιπέδου πείρα. Η διαδικασία αυτή έχει ήδη εφαρμοστεί με επιτυχία τέσσερις φορές και οι προτάσεις της επιτροπής έγιναν και στις τέσσερις περιπτώσεις δεκτές από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περαιτέρω, μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας, το άρθρο 255 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) προβλέπει τη σύσταση επιτροπής, η οποία γνωμοδοτεί ως προς την επάρκεια των υποψηφίων που προτείνονται από τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών για τις θέσεις δικαστών και γενικών εισαγγελέων στο Δικαστήριο και στο Γενικό Δικαστήριο των Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επιτροπή του άρθρου 255 ΣΛΕΕ, η οποία αποτελείται από επτά προσωπικότητες που επιλέγονται μεταξύ των πρώην μελών του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, των μελών των εθνικών ανώτατων δικαστηρίων και νομομαθών αναγνωρισμένου κύρους, ένας εκ των οποίων προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ξεκίνησε τη λειτουργία της την 1η Μαρτίου του 2010. Η Επιτροπή αυτή έχει εξετάσει μέχρι σήμερα 60 περίπου υποψηφιότητες, γνωμοδοτώντας αρνητικά σε (7) περιπτώσεις. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία τα οποία λαμβάνει υπόψη της η Επιτροπή είναι η ύπαρξη διαδικασίας που ακολουθήθηκε σε εθνικό επίπεδο για την επιλογή του υποψηφίου, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα και η αξιοκρατία και να αποφεύγονται «πολιτικοί» ή «κομματικοί» διορισμοί. Να σημειωθεί ότι η Επιτροπή έχει αναπτύξει «νομολογία», εκθέτοντας τα κριτήρια που χρησιμοποιεί σε δύο εκθέσεις, οι οποίες έχουν κοινοποιηθεί στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών.

Η ενσωμάτωση στην ελληνική πρακτική των ανωτέρω τάσεων μπορεί να συντελέσει στη

διαμόρφωση μιας διαδικασίας που θα τηρεί την αρχή της διαφάνειας, θα διασφαλίζει την έγκαιρη και ταχεία διεκπεραίωση των προβλεπόμενων σταδίων και θα καταλήγει στην επιλογή του πλέον κατάλληλου υποψηφίου. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι εθνικές διαδικασίες επιλογής των υποψηφίων που προωθούν την αρχή της αξιοκρατίας έχουν θεσπισθεί σε μεγάλο αριθμό κρατών-μελών, οπότε και για τον λόγο αυτό ενδείκνυται η εισαγωγή αντίστοιχης διαδικασίας και στην Ελλάδα.

Αναλυτικά:

Στο άρθρο 1 του σχεδίου καθορίζονται οι περιπτώσεις, στις οποίες εφαρμόζεται η νέα διαδικασία, δηλαδή στην περίπτωση επιλογής δικαστών του Δικαστηρίου της Ε.Ε., του Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε. και των Γενικών Εισαγγελέων. Στο άρθρο 2, προβλέπεται ότι η επιλογή γίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από γνωμοδότηση Επιτροπής που συγκροτείται ειδικά για τον σκοπό αυτό. Η σύνθεση της Επιτροπής, που προβλέπεται στο άρθρο 5, έχει ιδιαίτερη σημασία και υπακούει στην ανάγκη να γνωμοδοτεί Επιτροπή αποτελούμενη από έμπειρους νομικούς υψηλού κύρους. Για τούτο προβλέπεται ότι αυτή θα αποτελείται από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου, τα πρώην μέλη του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, καθώς και έναν εκπρόσωπο της πανεπιστημιακής κοινότητας. Περαιτέρω, στο άρθρο 3 προβλέπεται δημόσια προκήρυξη της υπό πλήρωση θέσης, έτσι ώστε να τηρηθεί η αρχή της διαφάνειας. Το άρθρο 4 αναφέρεται στα προσόντα για τα μέλη του Δικαστηρίου και τους δικαστές του Γενικού Δικαστηρίου. Αυτά προκύπτουν από τα άρθρα 253 παράγραφος 1 και 256 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Στο άρθρο 6 προβλέπεται η διαδικασία, την οποία ακολουθεί η Επιτροπή και η οποία περιλαμβάνει έλεγχο όλων των υποψηφιοτήτων, συνεντεύξεις με τους επικρατέστερους εξ αυτών, διατύπωση γνώμης για την καταλληλότητά τους και, τέλος, την υπόδειξη των τριών πλέον κατάλληλων για την κατάληψη της υπό πλήρωση θέσης. Τα στοιχεία, στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή του άρθρου 5, αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 7 και τελούν σε συνάφεια με τα κριτήρια που ακολουθεί η Επιτροπή του άρθρου 255 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ όταν συντάσσει την έκθεσή της για τη καταλληλότητα του προτεινόμενου υποψηφίου. Η τελική επιλογή, κατά το άρθρο 8, ανήκει στην Κυβέρνηση, που αποφασίζει μετά από εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η επιλογή όμως πρέπει να γίνει μεταξύ των τριών επικρατέστερων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή του άρθρου 5.

Αθήνα, 10 Σεπτεμβρίου 2014

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος

Γκ. Χαρδούβελης

ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Α. Λοβέρδος

Χ. Αθανασίου